

Prof. E. Ilus'ide ja May. F. Grünthal'ide
hindamisena.

11. X 40

Diplomifoto
392 248

R. Luide

E.V.

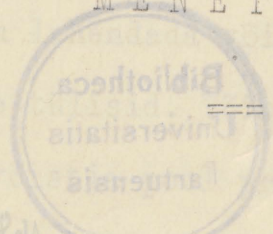
TARTU ÜIKOOL
SIGUSTEADUSKOND

10 okt 40

№ 213

TESTAMENDI KINNITAMISE

MENETLUS.

R. Luide.

Jaan on nähtud ja kuulnud
Ameerika ja hispaania
õppematerjali.
14. X. 1940.

[Handwritten signature]

A

1894

Lopetamud õigusteaduse. 13. XII 40.a.

pooli, vaid asjast huvitatud ning selleks õigustatud isiku palvel kohus teeb kindlaks vastavale isikule kuuluvat S i s s e j u h a t u s.

Tsiviilkohtute päämine ülesanne senikehtivate seaduste järgi on lahendada võistkondlikul põhimõttel eraõiguslikke tülisid. Võistkondliku põhimõtte kohaselt kumbki võistja pool protsessis peab tõestama temale kuuluvat õigust, s.t., tõestamise koorimis, onus probandi, lasub sellel, kes ütleb enesel vastava õiguse olevat ning kohus peab vaidlusaluse küsimuse lahendamisel arvestama kõiki protsessi käigul selgunud asjasse puutuvaid asiolusid. Pääle eeltähendatud ülesande kuuluvad tsiviilkohtu kompetentsi ka teatud vaieldamatu iseloomuga asjad, mis moodustavad tsiviilkohtus erilise menetluse, n.n. hoiumenetluse, mille aineks on vaieldamatute õiguste kindlakstegemine. Hoiumenetluses ei esine võistjaid

pooli, vaid asjast huvitatud ning selleks õigustatud isiku palvel kohus teeb kindlaks vastavale isikule kuuluva õiguse. Kehtiva õiguse kohaselt allub hoiumenetlusele ka testamendi kinnitamine ning käesoleva töö ülesanne on anda ülevaade testamendi kinnitamise menetlusest meil seni kehtiva õiguse järgi.

Testamendi kinnitamise menetlusel tuleb peamiselt rakendamisele Tsiviil-kohtupidamise seadustik, kuna see on meil praegu kehtiva tsiviilprotsessi peamiseks allikaks. Paralleelselt Tsiviilkohtupidamise seadustiku või lühendatult TKS-i kõrval tuleb testamendi kinnitamise menetlusel rakendamisele ka Balti Eraseadus - lühendatult BES, mis sisaldab testamendi kohta materiaalõiguslikke norme ning seab üles nõudeid testamendiks olemise suhtes. Need eeltähendatud koodeksid on testamendi kinnitamise menetlusel peamiseks alusteks, kuna teised seadused ning nende rakendamiseks antud määrused on testamendi kinnitamise menetlusel vähem määrava tähtsu-

sega ja tulevad rakendamisele testamendi kinnitamise menetlusega seosesolevate lisaküsimuste lahendamisel. Nii näiteks testamendiga pärandatud pärandvara, õiguste ja legaatide maksustamist korraldab Pärandi- ja kingimaksu seadus (RT Nr.103 - 1935. Art.861) ning selle seaduse teostamiseks antud määrus (RT Nr.109 - 1935. Art.898). Et aga testamendi pärandimaksuga maksustamise küsimus, mis varemalt testamendi kinnitamise menetluses kuulus kohtu kompetentsi, nüüd aga kuulub maksuameti võimkonda, siis ei tule see küsimus ka käesolevas töös lähemalt käsitlemisele. Seoses testamendi pärandimaksuga maksustamise küsimusega tuleb ainult niipalju äratähendada, et kohtust ei anta kohtu poolt seadusjõusse astunuks tunnistatud testament õigustatud isikule ennem välja, kui vastav maksuinspektor pole tõendanud, et nimetatud testamendiga pärandatud vara, õiguste või legaatide üleminek õigustatud isikule või ka mitmele isikule on maksuinspektori poolt tun-

nistatud maksuvabaks, või et maksuinspektori poolt määratud pärandimaks on seaduslikus korras tasutud, või et maksu tasumine on seaduslikus korras pärandvaraga kindlustatud.

Veel tuleb tähelepanu pöörata ka Tempelmaksuseadusele (RT Nr.45 - 1928. Art.262), mille alusel testamendid tempelmaksustatakse, kusjuures tuleb ära tähendada, et tempelmaksustamata või puudulikult tempelmaksustatud avalikus korras tehtud kohtule esitatud testamentidelt nõutakse puuduv tempelmaks ühes tempelmaksutrahviga sisse Tempelmaksu seaduses ettenähtud alustel Maksustamis-korralduse seaduses määratud korras. See asiolu aga iseenesest, et kohtule esitatud avalikus korras tehtud testament on tempelmaksustamata või puudulikult tempelmaksustatud, ei ole takistuseks testamendi kinnitamise menetlusel. Koduste testamentide kohta on Tempelmaksu seaduses säte (§ 15. p.3.), mille kohaselt tempelmaksustamata jäänud või puudulikult tempelmaksustatud kodus-

telt testamentidelt nõutakse tempelmaksu nende testamentide seadusjõuliseks tunnustamisel.

Nagu juba tähendatud, on testamendi kinnitamise menetluse päämiseks aluseks TKS, kusjuures aga pääle TKS-i ja teiste eeltähendatud seaduste, tuleb testamendi kinnitamise menetlusel ülestõusetuvate küsimuste lahendamisel ja seaduse tõlgendamisel arvestada ka Riigikohtu seletusi vastavais küsimusis.

Käesoleva töö aluseks on kõik eelloetletud õiguse allikad ning pääle selle on ka tutvunetud vastava asjaajamisega kohtus.-

Testamentidest üldiselt.

Testamendi kinnitamise menetluses on erinevusi olenevalt testamendi vormist. Samuti on vaidlusküsimusis testamendi vastu teatav tähtsus testamendi koostamise korral, s.o. vormil, ning seetõttu on tarvilik teha lühike ülevaade testamentidest, puudutades seega materiaaloigust.

Normid testamentide kohta leiduvad BES-i III.raamatus, kust saame ka mõiste, mis testament on. Tuleb aga kohe tähendada, et kuna BES esineb saksa ja vene keeles, ning et BES on ilmunud mitmes väljaandes, siis esineb ka erinevusi väljaannete redaktsioonis ning seetõttu ei saa alati ühtlast mõistet vastavas asjas.

BES- i § 1981 järgi testament või viimne tahteavaldus on ühekülgne korraldus, mis tehtud kellegi poolt surma puhuks, kas kõige oma varanduse või

selle osa kohta. Seega testament või viimne tahtevaldus on ühekülgne korraldus, mis eeldab testamenditegija ehk testaatori vaba tahet, eemaldades kõrvalmõjusid, nagu sundi ja pettust. Vormi poolest, s.t. koostamise korra järgi testamendid jagunevad avalikus korras tehtud testamentideks ja kodusteks testamentideks. Avalikus korras tehtavate testamentide ehk avalikkude testamentide koostamisel tuleb täita kõiki seaduses selleks ettenähtud nõudeid ning pääle kõigi nende seaduses ettenähtud nõuete täitmise loetakse testament avalikus korras tehtuks. Avalik testament koostatakse seaduses selleks ettenähtud ametasutuses seaduses ettenähtud arvu ning teatud nõudeile vastavate tunnistajate juuresolekul ja algtestament kantakse aktiraamatusse, kust antakse asajaosalisele väljakirjutus. See asajaosalisele väljaantav väljakirjutus on võrdse jõuga aktiraamatusse sissekantud algtekstiga, kusjuures aga vaidluse korral aktiraamatusse sissekantud algtekstil on

eesõigus, kui sääl pole vaidlusalustes kohtades tekstis tehtud parandusi, kaapeid või mahatõmbamisi, mis pole ettenähtud korras õiendatud. Avalikus korras koostatud testamendi õiguslikuks erinevuseks kodusest testamendist on see, et avalikus korras koostatud testamendi vastu ei saa kohtus esitada vaietet, hagi, selle ehtsuse üle.

Kodused testamendid on oma koostamise vormi poolest kirjalikud ja suulised ning nende kehtivuseks on nõue, et nad peavad olema tehtud, pääle testamentide kohta seaduses olevate nõuete, seaduses ettenähtud nõudeile vastava, selleks otstarbeks juurekutsutud, vähemalt kahe tunnistaja juuresolekul. Kirjalik testament peab olema testaatori poolt allakirjutatud, või testaatori kirjaoskamatusel korral peab olema testamendis nimetatud, kes on testaatori eest tema sellekohasel soovil testamendi allakirjutanud. Pääle testaatori kirjutavad testamendi alla ka tunnistajad, tõendades seaduses selleks ettenäh-

tud asiolusid; et testaator terve meele ja mõistuse juures on, testamendi omal vabal tahtel tegi ja testamendi oma käega allakirjutas, või neile avaldas, et ta on testamendi oma käega allakirjutanud. Suulise testamendi iseärasuseks on see, et testament tehakse suuliselt ning testamendi koostamine toimib alles kohtus. Samuti kui kirjaliku testamendi koostamisel, peab suulise testamendi tegemise juures olema vähemalt kaks tunnistajat, kes vastavad seaduses selleks ettenähtud nõudeile. Neile, selleks otstarbeks juurekutsutud tunnistajaile peab testaator avaldama oma viimast tahet selgel sõnal ja valjul häälel, nii et tunnistajad võivad kohtus vande all kahtlematult koostada lasta testaatori poolt nende juuresolekul tehtud suulise testamendi kirjalikult.

Pääle eeltähendatud testamendi vormide esinevad veel privilegeeritud testamendid, millede juures meie aga lähemalt ei peatu.

Testamendi esitamine

ja oskonnakohtunikule.

Testament kui niisugune, ei anna veel kohe pärast testaatori surma õiguse pärimiseks, vaid testament määrab pärimise korra. Õigus testamendi järgi pärimiseks tekib alles tingimusel, et testament oleks kohtu poolt kinnitatud, s.o., seadusjõusse astunuks tunnistatud. Vastavalt sellele on seaduses ettenähtud oma menetluse kord, mille järgi tekib alles õigus testamendi järgi pärida. See testamendi kinnitamise menetlus oma koguulatuses jaguneb kolme järku - esiteks on testamendi avamine, siis teiseks järgneb proklaam, mis teatud juhtudel võib ka ärajääda ning kolmandaks ja ühtlasi viimaseks faasiks on testamendi kinnitamine, mille järgi testament omab seadusjõu. Eelkõige aga, et testamendi kinnitamise menetlus saaks toimuda kõigis neis faasis, selleks tuleb kõigepäält testament esitada vas-

tavale kohtule. Testaatori surma järele, või tema surnuks tunnistamise korral, peab iga testament selle isiku poolt, kelle käes see on, vastavale kohtule esitatama, kui see mitte testaatori poolt keelatud polnud (TKS § 1957. BES § 2445). Selleks vastavaks kohtuks on see jaoskonnakohtunik, kus pärandusjätjal oli enne surma viimane elukoht (TKS § 2011. RT Nr. 43-1923. Art. 38). Neil juhtudel, kui testamendijätja elukoht oli välismaal, tuleb testament esitada Tallinna 1. jaoskonnakohtunikule. Need seaduse sätted määravad ära, missugusele jaoskonnakohtunikule allub vastav testamendi kinnitamise asi ja ühtlasi ka selle, et õigustatud isiku poolt testamendi kinnitamiseks esitatav palve tuleb esitada samale jaoskonnakohtunikule, kelle tegevuspiirkonnas oli testaatori viimne alaline elukoht enne tema surma. Kuigi TKS-i § 1958. säte kohaselt peab jaoskonnakohtunik ära ootamata sellekohast palvet määrama temale esitatud testamendi kohe avamisele, on tegelikkuses välja-

kujunenud nõue, et testamendi avamiseks tuleb esitada jaoskonnakohtunikule vastav palve ning alles vastava palve pääle ja testamendi avamisega seoses olevate kulude tasumise, jaoskonnakohtunik määrab testamendi avamisele. Selles jaoskonnakohtunikule esitatavas palves peab olema tähendatud paluja isik ja mida palutakse ning sellele paluja poolt allakirjutatud palvele peab olema lisandatud tõendis selle kohta, et palve esitaja on testamendis määratud õigustatud isik või et palve esitaja toimib õigustatud isiku seadusliku volinikuna. Palvet esitama õigustatud isiku kindlakstegemiseks lisatakse palvele juurde perekonnaseisu-ametnikult väljaantud perekonnatunnistus (Vorm Nr.8), millest on ühtlasi näha õigustatud isiku sugulusvahekord pärandajaga. Jaoskonnakohtunik kontrollib temale esitatud testamendi sisu vormilisest küljest. Samuti kontrollib jaoskonnakohtunik ka seda, et testaator omas vastava õigusvõimne, ning leides kõik nõuetavalt korras olevat, määrab testamendi avamiseks. Testaatori õigus-

võime ning surma ja viimase elukohta kindlakstegemiseks esitatakse jaoskonnakohtunikule testamendi kinnitamisest huvitatud ja selleks õigustatud isiku poolt testaatori surmatunnistus, mis välja antud perekonnaseisu-ametnikult ning millel on märgitud surnud isiku sündimise aeg ja koht, tema viimane alaline elukoht enne surma, surma põhjus ning millal ja kus surnud. Neil juhtudel, kui testaator on kohtu poolt surnuks tunnistatud, asendab isiku surmatunnistust vastava kohtu otsus selles asjas. Uhes palvega jaoskonnakohtunikule testamendi kinnitamiseks, tuleb pääle testaatori surma tõendava dokumendi ja õigustatud isikut tõendava dokumendi esitada jaoskonnakohtunikule ka Pärandi- ja kingimaksu seaduses ning selle teostamise määruses ettenähtud alusel ja korras kahes eksemplaaris paluja poolt allakirjutatud teadaanne pärandi koostise ja väärtuse kohta. Palve esitamisel tuleb tasuda ka kantselei- ja tempelmaks ning kuulutuse avaldamise kulud. Kõigi nende eeltähendatud nõuete täitmise järele jaoskonnakohtu-

T e s t a m e n d i a v a m i n e j a
s u u l i s e t e s t a m e n d i
k o o s t a m i n e .

Kuna surnud isikust järelejäänud testamendi sisust võivad paljud huvitatud olla, siis peab olema ka vastav võimalus testamendi sisuga tutvumiseks. Nii ongi seaduses ettenähtud, et testamendi avamine tuleb teatavaks teha kuulutuste kaudu ning et vastavad kuulutused selles asjas peavad ilmuma riigi ametlikus teatajas ja ühes eraajalehes. Ametlikuks riigi teatajaks on meil praegu ENSV Teataja ja vastava eraajalehe määras seni kehtinud korra järgi igaks aastaks kindlaks kohtuminister. Seaduse sät^te kohaselt tuleb testamendi avamise kuulutus välja panna ka kohtu eesruumis nähtavale kohale ning kui testamendiga pärandatakse kinnisvara, siis tuleb vastav kuulutus välja panna testaat^ri viimase alalise elukoha järgi olevas vallamajas ja kinnistusametis, kus peetakse testamendiga pärandatava vara kinnistusregistrit.

Kohtule teadaolevaile kõigile pärijaile saadetakse kutse ilmuda kutsel tähendatud ajal ja kohal kutsel tähendatud isiku testamendi avamisele. Kõik kuulutused ühes ja samas asjas on sarnased ning kuulutused peavad sisaldama TKS § 1958. kohaselt aja ja koha testamendi avamise ja ettelugemise kohta, siis kelle ja millal surnud isiku testament ette loetakse ning milline testament on ja millal testament on tehtud. Kohtukutset saanud isikuil kohtusse ilmumine ei ole kohustuslik, kuna testamendi avamine ja ettelugemine on deklaratiivne toiming, määrates ainult ära, kelle poolt ja millise sisuga testament on tehtud.

Äärmisel juhul, kui asiolud seda nõuavad, võib jaoskonnakohtunik mõne pärija palvel, ilma kuulutust avaldamata, arvestades ajaga teadaolevate pärijate ilmumiseks, määrata võimalikult lühikese tähtaja testamendi avamiseks ja ettelugemiseks.

Testamendi avamiseks ettenähtud kohal ja tähtajal, mis on avaldatud kuulutustes ja teatatud asja-

Ex libit. univ. Tart.

osalistele kohtukutsetega, loeb jaoskonnakohtunik avalikul kohtuistungil, ilmunud isikute ees, vastavalt kas kirjaliku või kohtuprotokolli kantud suulise testamendi sisu sõnasõnalt ette ja tunnistab testamendi avatuks. Testamendi sisu kantakse ka sõnasõnalt kohtuprotokolli, kusjuures protokollis märgitakse ära kõik testamendi juures tähelepanndavad nähted, mis võiksid testamendi sisu mõjustada.

Kui on olemas mitu testamenti, siis peab kõiki neid etteloetama ja avatama, ka neid, millede kohta on avaldatud, et nad on võltsitud või mitte seaduspärased.

Säärasel juhul, kui testament on olemas mitmes algupärandis, mis on täiesti sarnased, siis loetakse ette ainult üks neist ning tunnistatakse avatuks.

Kuna kirjalik testament kui niisugune esitatakse otseselt kohtule, siis suuline testament, mis põhjeneb ainult tunnistajate seletusel, nõuab erilist toimetust ja nimelt testamendi kohtulikult kindlaks

tegemist. Selleks otstarbeks asjast huvitatud isikute vastaval palvel kutsub jaoskonnakohtunik suulise testamendi tegemise juures olnud tunnistjad kohtuistungile, kus need tunnistjad vande all üle kuulatakse ning nende poolt antud seletused täpselt kohtuprotokolli kantakse. Kohtuniku poolt esitatakse tunnistajaile küsimused testaatori nime, perekonnanime, vanuse, tema suulise testamendi sisu, testamendi koostamise ja aja kohta ning muude teiste testamendi tegemisega seoses olnud asiolude kohta, millel võib mõju olla testamendi tõesusele. Testamendi koostamise juures võivad viibida ja tunnistajaile küsimusi esitada ka säärased isikud, kes taotleavad mingeid õigusi pärandvara suhtes (TKS § 1962 ja § 1963. BES § 2088 ja § 2443). Kui sarnaselt tunnistajate seletuste läbi kindlaks tehtud ja kohtuprotokolli kantud testaatori viimne tahteavaldus vastab seaduses ettenähtud testamendi nõuetele, siis avatakse testament kirjalikkude testamentide kohta ettenähtud

korras.

Neil juhtudel, kui kohus leiab, et tunnistajate seletuste läbi ei saa kindlaks teha kõik testamendi kohta käivad seaduses ettenähtud nõuded, nii et tunnistajate seletused ei moodusta testamenti, siis kohus vastava määrusega lõpetab toimetuse.

Selles asjas on õigustatud isikul erakaebuse õigus.-

Proklaami P r o k l a a m .

Proklaami sihiks on välja selgitada kohtule mitteteadaolevaid asjast huvitatud isikuid, kellel on õigusi ja nõudmisi pärandavara suhtes, kui ka pärijaid, kellel on õigus testamendi vastu vaielusi tõsta. Proklaami kaudu selgub ühtlasi pärandavara tegelik seis, kuna proklaami ehk väljakutse tähtaja lõpuks ülesandmata jäänud õigused ja nõudmised tunnistatakse kustunuks. Seega väljakutse ehk proklaami tähtaja lõpul on pärijal pärandavara tegeliku seisu teadasaamisel võimalus otsustada pärandvara vastuvõtu küsimust, sest ülesandmata jäänud õiguste ja nõudmiste kustunuks tunnistamisega ilmneb ülevaade pärandvara tegelikkusest ja pärija pärandvara vastuvõttes, ei tarvitse riskeerida võimalusega, et kohustused pärandavara suhtes ületavad pärandavara tegeliku seisu.

Proklaami avaldamine toimub sama jaoskonna-kohtuniku poolt, kellele allub testamendi kinnitamise menetlus, s.o., samale jaoskonnakohtunikule, kelle tegevuspiirkonnas oli pärandusjätjal viimne alaline elukoht enne surma. Vastav säte selle kohta lei-
dub TKS-i 1956. §-is, kus on öeldud, et BES-i §§-ides 2446-2452 tähendatud korraldused kirjalikkude tes-
tamentide avamise ning kirjalikkude kui ka suusõna-
liste testamentide väljakuulutamise kohta tehakse
selle jaoskonnakohtuniku poolt, kus pärandusjätjal
oli viimne elukoht enne surma.

Neil juhtudel, kui testamendijätja viimne ala-
line elukoht oli välismaal, allub proklaam Tallinna
l-se jaoskonnakohtunikule, vastavalt TKS-i § 2011¹-sät-
tele (RT Nr.43 - 1923.a. Art 58).

Üldiselt toimib proklaam asjast huvitatud isi-
kute palvel, kuid teatud juhtudel ka kohtu enda kor-
raldusel, kus kohus ameti poolest peab korraldama
proklaami. Sätted selle kohta, millal kohus ise peab

sellele, kas seda on otseselt palutud või mitte.-
Selles asjas lahavamiste põhjustajaks on kohtute poolt seaduse eri paragrahvide rakendamine, kuna osa kohtuid rakendab eraajalehes proklaami avaldamise suhtes TKS-i § 295-endat ja teine osa kohtuid rakendab TKS-i § 2011. märget. TKS-i § 295. säte kohaselt kohtukutse kuulutatakse "Riigi Teatajas" (nüüd ENSV Teatajas) ja ühes suuremas igapäev ilmuvas eraajalehes, kuna aga TKS-i § 2011. märke lausub, et kuulutus avaldatakse "Riigi Teatajas" (nüüd ENSV Teatajas) ja pannakse üles nähtaval kohal kohturuumis ning peale selle, kui pärandusjätja viimne elukoht oli maal, või kui päranduse hulka kuulub maalolev kinnisvara, siis ka kohalikus vallamajas, kus pärandusjätjal oli viimne elukoht enne surma ja kus asub kinnisvara. Nende erinevate normide rakendamise tõttu proklaami avaldamise kohta on põhjustanud kohtute praksises ka siis eriseisukohti.-

Proklaami tähtaeg on väljakujunenud kuue kuuli-

seks vastavalt TKS-i § 2061. sättele, mille kohaselt proklaami tähtaeg ei tohi lühem olla kui kuus kuud ja mitte pikem kui tähtajaline aasta. Kuna aga kuuekuuline tähtaeg õiguste ja nõudmiste ning vaieluste esitamiseks on kujunenud küllalt otstarbekaks oma vältuse poolest, siis ongi proklaami tähtaeg peaaegu eranditult väljakujunenud kuue kuuliseks. Pääle proklaami avaldamise ENSV Teatajas ja ühes igapäev ilmuvas eraajalehes pannakse kuulutused nähtavale kohale välja ka kohtu eesruumides ning kohalikus vallamajas, kus pärandusjätjal oli viimane alaline elukoht enne surma või kus asub kinnisvara. Nende väljapandavate kuulutuste vormi suhtes on rakendatavad kõik eeltähtdatud proklaami kohta käivad nõuded. Et testamendi kinnitamisi esineb kohtutes üsna tihti, siis on ka proklaami kuulutuste kohta väljakujunenud teatav alaliselt tarvitata vorm, mis aitab kohtutes kergendada kantseleilist asjaajamist.

Proklaami tähtaja jooksul peavad kõik isikud, kellel on mingisuguseid õigusi või nõudeid pärandi

suhtes või vaielusi testamendi vastu, need kohtule ülesandma. Vabad proklaami puhul oma õiguste avaldamisest on kinnistusraamatusse kantud taotlused, kuid mitte maksmata protsentide suhtes ja enne proklaami kohtule avaldatud taotlused (TKS § 2080.p.1. ja p.2.).

V a i d l u s e d t e s t a m e n d i
t ü h i s t a m i s e k s .

Testamendi seadusjõu omamiseks peab see olema kohtu poolt kinnitatud. Eeldus aga selleks, et kohus testamendi kinnitab, on see, et antud testamendi vastu pole esitatud mingisuguseid vaidlusi. Tähendab, testament peab vastama kõigiti seaduse nõudeile, mis on ette nähtud testamentide kohta. Iga säärane testament, mis ei vasta ühele või mitmele testamendi kohta käivale nõudele, võidakse asjast huvitatud isiku palvel nõude korras tühistada. Säärasteks õigustatud isikuteks, kes võivad esineda nõudega tühistada testament kas terves ulatuses või teatavas osas, onainult testamenditegija lähemad veresugulased, kellel õigus pärida temale kuulunud vara seadusjärgse pärimise teel (BES § 2477). Kõrvalistel isikutel, nagu kreditoridel, jne., ei ole õigust esitada hagi testamendi tühistamiseks. Hagid testamendi tühistamiseks

asjas alluvad ringkonnakohtule, kus testamendi tühistamise küsimus tuleb lahendamisele võistlusprotsessi teel. Nii siis esitatakse selleks õigustatud isiku poolt ringkonnakohtule hagi teatud testamendi tühistamiseks. Ringkonnakohus vastava määrusega nõuab jaoskonnakohtulikult seal hoiukorra toimetuses oleva testamendi välja ning protsess ringkonnakohtus areneb hariliku tsiviilprotsessi alusel. Jaoskonnakohtunik, saades ringkonnakohtult vastava nõude testamendi väljaandmiseks, seistab hoiukorra toimetuse vastava määrusega ning testamendi kinnitamine hoiukorras jätkub alles pärast seda, kui testamendi kas osaline või täielise tühistamise või hagi tagajärjeta jätmise asjas on saadud ringkonnakohtult seadusjõuline otsus. Vaidlusi testamentide vastu käsitavad TKS-i §§ 1966, 2021 ja BES-i §§ 2477, 2478, 2798.

T e s t a m e n d i k i n n i t a m i n e
j a v ä l j a a n d m i n e.

Vaatamata sellele, et kuulutused on avaldatud, saadab kohus siiski kõigile paluja poolt teadaantud, kui ka kohtule endale teada olevaile isikuile kohtukutsed, teatades testamendi kinnitamisele tulemise ajast. (TKS § 2063). Kohtukutsed saadetakse seaduse sätte kohaselt nii, et kutse kättesaamise aja ja testamendi kinnitamisele tuleku päeva vahe pole mitte vähem kui seitse päeva ja ka mitte rohkem kui üks kuu. Maal elavatele asjaosalistele saadetakse kohtukutsed valla-valitsuse kaudu, kuna linnas saadetakse nüüd postiga, varema aja politsei kaudu asemel. Kutse kättesaamise kohta tuleb anda allkiri.

Kuigi proklaamis avaldatakse tähtaeg, millise aja vältel kõik selleks õigustatud isikud peavad omi õigusi ja nõudmisi üles andma või vaielusi testamendi vastu esitama, on TKS § 2064. kohaselt asjast huvi-

tatud isikuil õigus omi õigusi, nõudmisi ja vaielusi kohtule üles anda ka pääle kuuekuulise tähtaja möödumist kuni preklusiooni määruse kuulutamiseni. Selle sätte kohaselt võivad kõik selleks õigustatud isikud avalikul kohtuistungil kindlaksmääratud ajal kinnitamisele tuleva testamendi vastu omi õigusi ja nõudmisi üles anda ja testamendi vastu vaielusi tõsta seni, kuni kohus pole lahkunud preklusiooni määruse kirjutamiseks. Nagu juba tähendatud, testamendi kinnitamine toimub avalikul kohtuistungil ja nende isikute juuresolekul, kes selleks kohtusse on ilmunud. ~~Vastavalt sellele~~, Vastavalt sellele, kas on üles antud õigusi ja nõudmisi pärandvara vastu või mitte ning kui pole vaielusi testamendi vastu, jaoskonnakohtunik, käsitades TKS §§ 1966, 1968, 2066 ja 2068, teeb preklusiooni määruse, millega tunnistab antud testamendi, mis tehtud testamendis tähendatud isiku poolt ja ajal, seadusejõusse astunuks ja tunnistab kõik ülesandmata jäänud õigused ja nõudmised pärandvara suhtes ning vaielused testamendi vastu kustunuks ja testament otsustal-

takse palujale välja anda TKS § 1968. pühjal. TKS'i § 1968. määrab seega ära seadusjõusse astunud testamendi väljaandmise korra ja vormi, ning selle sätte kohaselt seadusjõusse astunud algtestament antakse välja õigustatud isikule varustatud kohtu pitsatiga ja päälkirjaga selle kohta, et tähendatud testament on seadusjõusse astunuks tunnistatud, kõik ülesandmata jäänud õigused ja nõudmised ning vaielused on kustunuks tunnistatud, kõik maksud on tasutud või et maksude tasumine on seaduslikus korras kindlustatud ning erakaebekord on kuulutatud. Kui testamendis on testamendi väljaandmise kohta mingeid korraldusi, siis tulevad need rakendamisele. Kohtumääruste ja korralduste pääle üleskutse toimetuse asjas võib anda erakaebusi. Erakaebusi võib anda juhul, kui 1) toimetus on alustatud juhul, kus pole seaduses otseselt ette nähtud, 2) kui on rikutud §§-ides 2060, 2062 ja 2063 ettenähtud reeglid kuulutuse sisu ja avaldamise kohta, 3) kui pole kinni peetud tähtaegadest, mis ettenähtud asjast huvitatud isikute ilmuniseks või kohtu määruse tegemi-

seks ja 4) kui on kohtu poolt jäetud läbi vaatamata õigel ajal üles antud nõudmine. Erakaebused nende määruste pääle antakse ühe kuu jooksul, arvates resolutsiooni kuulutamise päevast. (TKS § 2068). Vastavalt TKS-i § 2069. tulevad määrused, millega ülesandmata õigused ja nõudmised kustunuks on tunnistatud, tühistamisele nõude korras. Kui üleskutse toimetuse paluja pole kohtule üles annud kõiki temale teada olevaid asjast huvitatud isikuid ja need isikud proklaamist mitte teades on jätnud omad õigused üles andmata, siis kui kohtu poolt on ülesandmata õigused ja nõudmised kustunuiks tunnistatud, jääb neile isikuile õigus kümne aasta jooksul, kuid hiljemalt nelja kuu kestel eeltähendatud asjaolude teadasaamise päevast arvates, esitada kohtule nõue preklusiooni määruse tühistamiseks.